

Pósa Lajosról*

Móra István (1864-1955)

* In. *Albumlapok Pósa Lajosnak* (106-107. p.)
Siker^x Kiadó, Budapest, 2014

Összegyűjtött munkáinak most jelent meg hatalmas három első kötete, a gyermekverseknek egy része: a mesék és az életképek.

S én nem erről a három kötetéről írok, hanem az egész Pósa Lajosról. Akinek az a mottója, hogy aki költő, az ne hazudjon soha. Azt vizsgálom, hív volt-e ehhez a törvényhez egész poétai pályáján?

Mikor elein való, még szegedi könyveinek valamelyikében szubjektív versek közé ráházva apró történetei megjelentek, az akkori kritika (mely nem viselt még politikai pápaszemet) kiváltképpen dicsérte ezeket az iskolakönyvi műfajok egyik csoportjába sem szorosan tartozó epikai filigránsokat. A hang frissessége, a perfekt rövidség, a melegség és az igazság érzett rajtuk.

Az apró történetek sikere az ifjú költő sikere volt. Amely követte, az már a férfié. És ez olyan siker, melyet bizvást merek legmaradandóbbnak nevezni. Értem a Pósa nótáinak sikerét. Tóth Kálmán óta nem volt nótaköltőnk. Pósa Lajos két évtized óta több nótát írt, mint többi dalosaink együttvéve.

A szám nem érdem. Hanem hogy azoknak a nótáknak jó felét danolják országszerte, az olyan siker, aminő keveseknek adatott.

Sor szerint a gyermekversekről kellene szólnom e nóták után, de említést teszek előbb az „Édes-anyám” könyvéről.

Asszonynéném megérte, látta, olvasta még azt a könyvet. A folytatását, a szebbik felét már az angyalok olvassák asszonynénémnek.

Pósa Lajos mégsem adta ki külön kötetben a hazafias verseit, mondjuk politikai verseit. Szándékkal írtam elsőbben a hazafias jelzést. Ma a politikai vers vicclapvers, vagy pártvers járja. Pósa sohasem volt hetivers-író és sohase volt úgynevezett pártkötelékben. A napok politikai eseményei mindig megütötték szárnyukkal a lelkét, mint a kétszer költözőkődő madár a Velencei-tó rejtékisztását, s szívének minden hullámozása hangot ad. Aznap, másnap, ebben az újságban, abban az újságban megszólalt a nemzeti függetlenség magyar énekese. S szava sohase volt a pusztába vesző szó. Mert nem a szegődött ember szava volt, hanem a szabad lantosé.

Persze, akik más-más gazda kalitkájának jól tartott madarai, úgy a biztos ótalom mindenkori enyhéből rá-rásivalkodtak, rá-rácsérvegték.

Ebből a berekből való az a valaha egyetlen és jövedelmes gyermekújság is, amelynek egyik utolsó évfolyamában olvastam egy, alkalmasint nem csupán a kis olvasónak szánt szerkesztői üzenetet, mely egyenes célzással rápörkölt bizonyos örökkön hazafiaskodó gyermekújságra.

A leszólt újság természetesen a Pósa gyermeklapja volt. Ezzel körülbelül elértem akkor a széles úthoz, melyet a Pósa Lajos kiépített: az ő gyerek poéziséhez. Mert igenis, nem mezsge az immár, hanem megépített, megteremtett, nagy időre alkotott, széles út.

Mivel vette meg Pósa Lajos a magyar apátanyát, a magyar gyereket? A felelet egyszerű és rövid: azzal, hogy Pósanak minden gondolata magyar. Pósa nem az úri és nem a parasztgyerekeknek a játszótársa, mesemondó bácsikája, hanem mindazon gyerekeké, akik magyar gyerekek. Az ő hangja nem a nyomtatott betű ólomhangja, hanem ismerős, csak szebb folytatása annak a még

el nem felejtett bölcsődalnak, sebhegesztő, sírás-csillapító, biztató, türtőztető mondókának, melyet Isten tudja, honnan tanult, honnan tud az édesanyai ajak; – meséje is ismerős, csak szebb formájú a nagyapó, a dajka, az öregbéres, az angyikák, nénikék meséinél.

Persze, ha nekidurálja magát az ember, ebből a három kötet gyerekversből, meg az utána következő ötből¹ gyarlandó strófákat is kiplajbászolhat. Aki megteszi, vagy megtette, hát nem is tette, nem is teszi rosszul; hanem a kipécézett nemidevalóságok (értem, hogy nem a könyvbe illő hevenyészett sorok) fundamentumán a derék jók javának elhallgatásával mond csúfolkodó ítéletet – azt meghazudtolja az önnön kislát. Avval, hogy majd ha sok mindent nehezen és kelleetlenül tanul, a Pósa verseit könnyen is, kedvvel is tanulja. A rezonancia törvényénél fogva.

Hogy haszonnal tanulja-e, arra felelni kezd már helyettem az a majd csak férfivá serdült generáció, melyet a Krisztus világáért se fognak arra bírni valaha, hogy áhítattal énekelje a Gotterhaltét². Izma, vére, csontja, hite, vallása ma már a gyerekeknek (ha otthon nem bátorítják a hitét személyes példákkel) az, amit Pósa erre a kérdésre elmond: Tudjátok-e, mi a haza? A szülőhajlék, a bölcső, a dajka, a játszóhely, a templom, az erdő-mező, hol apánk-anyánk fárad; a temető, hol a mieink porladnak... Ez az összesség a haza, refrénje meg a versnek:

*Bárhova visz szerencsétek,
Ezt a hazát szeressétek.*

Mikor gyermekújságját megindította, a céhbéli íróknak kisebb gondjuk is nagyobb volt annál, hogy gyerekeskedjenek. Pósaért és Pósanak megtették. Kompánia lapja mégse lett a Pósa újságja soha. Bizony helye volt ott mindég az új embernek is, ha jót hozott.

(Gömöri Hírlap, 1906. január 28.)

Jegyzetek:

¹ Az eredetileg tervezett 8 kötetből végül 5 jelent meg.

² Az osztrák császári himnusz (KMJ)